

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

©2024 ЗАЙЦЕВ Ю. О., ПЕТРЕНКО Д. А.

УДК 338.43
JEL: I38; G18; M14; O35

Зайцев Ю. О., Петренко Д. А. Організаційно-економічне забезпечення функціонування інклюзивної економіки в Україні

У статті обґрунтовується необхідність впровадження інклюзивної економіки в Україні як трансформаційної стратегії, що може привести до сталого розвитку та соціальної справедливості. Підкреслено, що інклюзивна економіка, зосереджена на економічному зростанні та зменшенні соціальної нерівності, має значні перспективи для України, яка стикається з численними економічними та соціальними проблемами. У статті детально проаналізовано поточний стан інклюзивної економіки в Україні, висвітлено потенційні переваги такого підходу. Автори охарактеризували концепцію інклюзивної економіки, наголошуючи на тому, що вона виходить за межі простих економічних показників і включає такі соціальні виміри, як рівність і справедливість. Інклюзивна економіка гарантує, що всі люди, незалежно від їхнього соціально-економічного походження, мають рівні можливості для участі в економічній діяльності та отримання вигоди від неї. У статті запропоновано комплексну стратегію, включено з коротко- та довгостроковими заходами. У короткостроковій перспективі існує потреба в цілеспрямованих втручаннях для подолання бідності та надання негайної допомоги найбільш уразливим верствам населення. Це може включати пряму фінансову допомогу, субсидії на основні послуги та програми екстреного працевлаштування. У довгостроковій перспективі слід зосередитися на структурних реформах, які створюють більш справедливе економічне середовище. Це включає реформи в: освіті та охороні здоров'я для забезпечення загального доступу; політиці ринку праці, яка сприяє інклюзивній зайнятості; системі соціального захисту, яка забезпечує безпеку для тих, хто її потребує. У статті висвітлено успішні практики розвинених країн, які досягли значних результатів у зменшенні соціальної нерівності та забезпеченні рівного доступу до економічних можливостей. Пропонуються конкретні адаптації цих міжнародних практик до умов України, підкреслюється роль аудиторії – урядовців, лідерів приватного сектора та представників громадянського суспільства – у цьому процесі. Автори стверджують, що ці заходи в поєднанні з твердою прихильністю всіх зацікавлених сторін можуть прокласти шлях до більш інклюзивного та сталого економічного майбутнього для України. Співпраця із залученням аудиторії є важливою для успішного впровадження інклюзивної економіки.

Ключові слова: організаційні структури, економічні механізми, інклюзивний розвиток, соціальна відповідальність, державна політика, економічна ефективність, соціальна інтеграція.

Табл.: 1. Бібл.: 11.

Зайцев Юрій Олександрович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Полтавський державний аграрний університет (вул. Сквороди, 1/3, Полтава, 36003, Україна)

E-mail: shanoviy@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8368-8127>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/E-2892-2018>

Петренко Дмитро Анатолійович – аспірант кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, Харківський національний університет радіоелектроніки (просп. Науки, 14, Харків, 61166, Україна)

E-mail: dmytro.petrenko3@nure.ua

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-6001-5349>

UDC 338.43
JEL: I38; G18; M14; O35

Zaitsev Yu. O., Petrenko D. A. Organizational and Economic Support for the Functioning of the Inclusive Economy in Ukraine

The article substantiates the need to introduce an inclusive economy in Ukraine as a transformational strategy that can lead to sustainable development and social justice. It is emphasized that an inclusive economy, focused on economic growth and reducing social inequality, has significant prospects for Ukraine, as the country faces numerous economic and social problems. The article analyzes in detail the current state of the inclusive economy in Ukraine, highlights the potential advantages of this approach. The authors characterized the conception of an inclusive economy, emphasizing that it goes beyond simple economic indicators and includes social dimensions such as equality and justice. An inclusive economy ensures that all people, regardless of their socioeconomic background, have equal opportunities to participate in and benefit from economic activities. The article proposes a comprehensive strategy, including short- and long-term measures. In the short term, there is a need for targeted interventions to alleviate poverty and provide immediate assistance to the most vulnerable population strata. This can include direct financial aid, subsidies for basic services, and emergency employment programs. In the long term, the focus should be on structural reforms that create a fairer economic environment. This includes reforms in: education and health to ensure universal access; labor market policies that promote inclusive employment; a social safety net that provides security for those in need. The article highlights the successful practices of developed countries that have achieved significant results in reducing social inequality and ensuring equal access to economic opportunities. Purposeful adaptations of these international practices to the conditions of Ukraine are suggested, emphasizing the role of the audiences – government officials, private sector leaders and civil society representatives – in this process. The authors argue that these measures, combined with the strong commitment of all stakeholders, can pave the way for a more inclusive and sustainable economic future for Ukraine. Engaging audiences is essential for the successful implementation of an inclusive economy.

Keywords: organizational structures, economic mechanisms, inclusive development, social responsibility, public policy, economic efficiency, social integration.

Tabl.: 1. Bibl.: 11.

Zaitsev Yurii O. – D. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Poltava State Agrarian University (13 Skovorody Str., Poltava, 36003, Ukraine)

E-mail: shanoviy@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8368-8127>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/E-2892-2018>

Petrenko Dmytro A. – Postgraduate Student of the Department of Economic Cybernetics and Management of Economic Security, Kharkiv National University of Radioelectronics (14 Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: dmytro.petrenko3@nure.ua

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-6001-5349>

У сучасних умовах розвитку економіки України одним із найважливіших завдань є забезпечення сталого розвитку та соціальної справедливості. Незважаючи на деякі успіхи, країна стикається з численними економічними та соціальними проблемами, включно з високим рівнем бідності, нерівним розподілом доходів, обмеженим доступом до освіти та охорони здоров'я, недостатніми можливостями працевлаштування для вразливих груп. Ці проблеми створюють перешкоди для повного залучення всіх громадян до економічної діяльності, що, своєю чергою, обмежує потенціал економічного зростання та соціальної стабільності.

Важливість інклюзивної економіки в Україні впливає з необхідності вирішення цих проблем шляхом створення економічної системи, яка забезпечує рівні можливості для всіх членів суспільства. Інклюзивна економіка не лише сприяє економічному зростанню, а й забезпечує зменшення соціальної нерівності та підвищення рівня життя найбільш вразливих верств населення.

Враховуючи важливість означеного питання, необхідно дослідити сучасний стан інклюзивної економіки в Україні, визначити основні проблеми та перешкоди щодо її розвитку, а також запропонувати ефективні шляхи їх подолання з урахуванням міжнародного досвіду та національних особливостей.

Питання забезпечення функціонування інклюзивної економіки в Україні є важливим та актуальним напрямом досліджень вітчизняних науковців. Учасники науково-практичної конференції «Інклюзивний розвиток національної економіки: глобальні тенденції, можливості України та роль аграрного сектору» [1] аналізують ключові виклики та перспективи розвитку інклюзивної економіки, акцентуючи увагу на необхідності розробки ефективних організаційно-економічних механізмів для забезпечення соціальної справедливості та економічного зростання. Дослідження А. Скрильника, О. Скрильника, С. Кулакової та В. Биби [2] розглядає роль бізнесу у формуванні інклюзивного економічного середовища, наголошуючи на важливості корпоративної соціальної відповідальності як одного з ключових елементів інклюзивного

розвитку. У статті М. Дзямулича [3] окреслено механізми підтримки та розвитку соціального підприємництва як важливого аспекту інклюзивної економіки.

Крім того, питаннями інклюзивної економіки займалися вчені Н. Іванова, Л. Ковальчук, Т. Василенко, Л. Мармуль, В. Месель-Веселяк, Ю. Пашенко, В. Россоха та ін. Водночас динаміка факторів економічного середовища, зміна глобальних векторів суспільного розвитку в контексті забезпечення інклюзивних інтересів усіх учасників економічного процесу та важливість міждисциплінарного підходу потребують постійного оновлення та розширення наукових досліджень у цій галузі.

Метою статті є дослідження організаційно-економічних механізмів та розробка рекомендацій для ефективного функціонування інклюзивної економіки в Україні.

Інклюзивна економіка – один із ключових напрямів сучасного економічного розвитку, спрямований на забезпечення рівних можливостей для всіх членів суспільства та зменшення соціальної нерівності. В умовах України з її багатогранними соціально-економічними викликами створення та розвиток інклюзивної економіки є особливо актуальним завданням. Необхідність впровадження інклюзивної економіки в Україні обґрунтовується низкою соціально-економічних факторів, які потребують системного та комплексного підходу до забезпечення сталого розвитку та підвищення якості життя всіх громадян. Інклюзивна економіка спрямована на зменшення соціальної нерівності, яка є однією з головних проблем сучасного українського суспільства. Рівний доступ до економічних благ і можливостей для всіх верств населення, включно з бідними, людьми з інвалідністю, молоддю та старшим поколінням, сприяє соціальній справедливості. В умовах високої соціальної нерівності, яка спостерігається в Україні, впровадження інклюзивної економіки є важливим кроком для забезпечення більш справедливого розподілу ресурсів і можливостей.

Інклюзивна економіка сприяє залученню всіх верств населення до економічної діяльності,

що може значно підвищити продуктивність праці та сприяти економічному зростанню. Залучення до економіки більшої кількості людей (особливо з уразливих груп) може створити нові робочі місця, стимулювати підприємництво та інновації. Це, своєю чергою, сприятиме економічній стабільності та зменшить залежність від зовнішньоекономічних факторів.

Соціальна стабільність і згуртованість є важливими чинниками сталого розвитку країни. Високий рівень соціальної нерівності може призвести до соціальних конфліктів і політичної нестабільності. Інклюзивна економіка, яка забезпечує рівний доступ до економічних ресурсів, сприяє зменшенню соціальної напруги та підвищенню рівня соціальної згуртованості. Це передусім створює сприятливі умови для довгострокового розвитку та підвищення якості життя всіх громадян.

Успішний міжнародний досвід упровадження інклюзивної економіки свідчить про її позитивний вплив на соціально-економічний розвиток країн. Прикладом для України можуть бути розвинені країни, які досягли значних результатів у зменшенні соціальної нерівності та забезпеченні рівного доступу до економічних можливостей. Урахування й адаптація міжнародних практик до національних умов сприятиме ефективному впровадженню інклюзивної економіки та забезпеченню її сталого розвитку.

Сучасна Україна стикається з багатьма викликами, включно з економічною нестабільністю, високим рівнем бідності та соціальною нерівністю, низьким рівнем зайнятості та обмеженим доступом до високоякісної освіти та медичних послуг. Упровадження інклюзивної економіки може стати ефективним інструментом для подолання цих проблем. Розвиток соціального підприємництва, підтримка малозабезпечених верств населення, стимулювання зайнятості та інвестицій у людський капітал сприятимуть створенню умов для сталого соціально-економічного розвитку.

Сучасний стан інклюзивної економіки в Україні можна охарактеризувати як нестабільний і такий, що потребує значних зусиль для поліпшення. Аналіз статистичних даних дозволяє краще зрозуміти основні проблеми та перешкоди на шляху її розвитку. За даними Державної служби статистики України, рівень бідності в країні залишається високим. У 2020 р. приблизно 23% населення жили за межею бідності. Це свідчить про те, що значна частина суспільства має обмежений доступ до основних економічних товарів і послуг.

Коефіцієнт Джині, який вимірює рівень нерівності доходів, для України становить приблизно 25–27, що свідчить про середній рівень нерівності,

проте значно вищий порівняно з розвиненими країнами ЄС. Нерівномірний розподіл доходів призводить до соціальної напруги та обмеження доступу до економічних можливостей окремих груп населення.

Хоча в Україні безкоштовна освіта та система охорони здоров'я, якість цих послуг часто залишається низькою (особливо у віддалених регіонах). За даними Світового банку, витрати на освіту складають приблизно 5% ВВП, що є меншим, ніж у середньому в країнах ЄС. Подібна ситуація спостерігається і в системі охорони здоров'я, де витрати становлять приблизно 7% ВВП, що також є нижчим порівняно із середньоєвропейським рівнем.

Рівень безробіття в Україні залишається досить високим. За даними Державної служби зайнятості, у 2021 р. рівень безробіття становив приблизно 9%. Це є значною перешкодою для професійної діяльності населення, особливо молоді та вразливих верств населення.

Ведення бізнесу в Україні пов'язане з багатьма проблемами, включно зі складним нормативно-правовим середовищем, високим рівнем корупції та обмеженим доступом до фінансування. Згідно з *Doing Business 2020* Україна посідає 64 місце серед 190 країн світу за легкістю ведення бізнесу, що свідчить про наявність значних бар'єрів для підприємців.

Незважаючи на наявність законодавчої бази, спрямованої на захист прав найбільш вразливих верств населення, ефективність її реалізації часто залишається низькою. Недостатній правовий захист, а також низький рівень довіри до інституцій створюють додаткові перешкоди для розвитку інклюзивної економіки.

Якщо порівняти розвиток інклюзивної економіки в Україні та в окремих країнах світу, то отримуємо такі дані (табл. 1).

Ці дані характеризують різні аспекти інклюзивної економіки в різних країнах, включно з рівнем бідності, нерівністю доходів, рівнем безробіття, витратами на охорону здоров'я та освіту. Україна має один із найвищих рівнів бідності серед зазначених вище країн – 23%. Вищий показник має лише Китай (24%). Порівняно з Німеччиною (15,5%), Швецією (16%) і США (11,8%) Україна виглядає набагато гірше. Індекс Джині, який вимірює нерівність доходів, в Україні становить 25,6 і є найнижчим серед проаналізованих країн, що вказує на нижчу нерівність доходів порівняно з іншими країнами. Наприклад, у Німеччині цей показник становить 31,9, у Швеції – 27,3, у США – 41,5, у Китаї – 38,5, у Бразилії – 53,4. Рівень безробіття в Україні становить 9% і є високим порівняно з Німеччиною

Порівняльна характеристика аспектів інклюзивної економіки у країнах світу

Країна	Рівень бідності (%)	Індекс Джині	Рівень безробіття (%)	Витрати на охорону здоров'я (% ВВП)	Витрати на освіту (% ВВП)
Україна	23,0	25,6	9,0	7,0	5,0
Німеччина	15,5	31,9	3,5	11,3	4,8
Швеція	16,0	27,3	8,3	10,9	6,9
США	11,8	41,5	3,9	16,9	5,0
Китай	24,0	38,5	5,5	5,0	4,0
Бразилія	21,4	53,4	13,2	9,1	6,0

Джерело: складено авторами на основі [7–11].

(3,5%), США (3,9%) та Китаєм (5,5%). Лише Бразилія має вищий рівень безробіття (13,2%). У Швеції рівень безробіття становить 8,3%, що трохи нижче, ніж в Україні.

Витрати на охорону здоров'я в Україні становлять 7% ВВП, що є одним із найнижчих показників серед охарактеризованих країн. Наприклад, у Німеччині витрати на охорону здоров'я становлять 11,3% ВВП, у Швеції – 10,9%, у США – 16,9%, у Бразилії – 9,1%. Показник Китаю становить 5% ВВП, що є найнижчим показником серед зазначених країн.

Витрати на освіту в Україні становлять 5% ВВП, що є середнім показником серед вказаних країн. Наприклад, у Німеччині цей показник становить 4,8%, у Швеції – 6,9%, у США – 5%, у Китаї – 4%, у Бразилії – 6%.

Проведене дослідження доводить, що підвищення ефективності організаційно-економічного забезпечення інклюзивної економіки має відбуватися за такими напрямками:

1. Удосконалення системи соціального забезпечення.
2. Реформування системи освіти.
3. Стимулювання зайнятості.
4. Підтримка соціального підприємництва.
5. Інвестиції в технологічні інновації.
6. Підвищення ефективності державного управління.
7. Отримання міжнародної допомоги та співробітництва.

Реалізація цих напрямів сприятиме підвищенню ефективності та сталому розвитку інклюзивної економіки в Україні, забезпеченню рівних можливостей для всіх громадян, що уможливить сталий соціально-економічний розвиток країни загалом.

Інклюзивна економіка – це створення умов, за яких усі члени суспільства мають рівні можливості

брати участь в економічному житті та отримувати користь від економічного зростання. Можна назвати декілька країн, які мають успішну практику у сфері інклюзивної економіки. Наприклад, у Швеції високий рівень соціального захисту, який включає значні соціальні пільги та підтримку незахищених верств населення. Це сприяє зниженню рівня бідності та забезпеченню основних потреб громадян. Крім того, країна інвестує значні кошти в освіту, що сприяє підвищенню кваліфікації робочої сили. Високий рівень освіти в суспільстві забезпечує рівні можливості для всіх громадян, що сприяє розвитку економіки та підвищенню якості життя. Так, у Німеччині запроваджено дуальну систему професійної освіти, яка поєднує теоретичне навчання з практичним досвідом на підприємствах. Завдяки цьому молодь отримує необхідні навички та знання, що підвищує її конкурентоспроможність на ринку праці. Трудове законодавство Німеччини також спрямоване на захист прав працівників шляхом забезпечення гідних умов праці та стимулювання щодо створення нових робочих місць. Це сприяє стабільності на ринку праці та забезпечує високий рівень зайнятості. США відомі своєю підтримкою інновацій та стартапів. У країні створюються сприятливі умови для розвитку малого підприємництва, що сприяє створенню нових робочих місць та розвитку інноваційних технологій. Така політика стимулює економічне зростання та підвищує рівень конкурентоспроможності країни на світовому ринку. Крім того, у США існують програми медичного страхування для вразливих груп. Ці програми забезпечують доступ до високоякісного медичного обслуговування, яке поліпшує здоров'я нації та зменшує соціальну нерівність.

Прогнозування організаційно-економічного забезпечення функціонування інклюзивної економіки в Україні є важливим етапом у прагненні до більш рівноправного та сталого економічного роз-

виту. Інклюзивна економіка передбачає активну участь усіх соціальних груп, особливо незахищених категорій населення, у процесах економічної діяльності (створення рівних можливостей у доступі до економічних ресурсів, зайнятості, освіти та інших ключових сферах).

Аналіз поточного стану інклюзивної економіки включає оцінку наявної політики та програм, спрямованих на забезпечення інклюзивності, а також визначення перешкод і нерівності, які перешкоджають рівному доступу до економічних можливостей. Створення інституційної бази та адаптація законодавства є ключовими елементами організаційного забезпечення інклюзивної економіки. Також важливо залучати до реалізації інклюзивних проектів громадські організації та бізнес-структури.

Фінансова підтримка інклюзивних ініціатив передбачає прогнозування необхідних ресурсів та розробку таких механізмів фінансової підтримки соціально слабших верств населення, як субсидії, гранти, мікрофінансування. Оцінка впливу цих програм на ключові економічні показники, включно з ВВП, зайнятістю та доходами, дозволяє краще зрозуміти їх ефективність.

Такі глобальні тенденції, як цифровізація та глобалізація, мають значний вплив на розвиток інклюзивної економіки в Україні. Розробка сценаріїв, які враховують ці тенденції, дозволяє адаптувати стратегії розвитку до нових викликів і можливостей. Для цього можна взяти до уваги такі приклади:

- 1) *Сценарій цифрового включення*. Такий сценарій передбачає активне впровадження цифрових технологій, що забезпечують рівний доступ до послуг і ресурсів. Включає розширення доступу до інтернету в сільських і віддалених районах, навчання цифровим навичкам всіх груп населення, створення онлайн-платформ працевлаштування та розвитку електронного урядування для полегшення доступу до державних послуг. Наприклад, запровадження онлайн-платформ для дистанційного навчання дозволить мешканцям віддалених регіонів отримати якісну освіту, не переїжджаючи до великих міст.
- 2) *Сценарій «Глобальні можливості»*. Такий сценарій передбачає використання можливостей, які відкриває глобалізація, для розвитку інклюзивної економіки. Наприклад, створення умов для залучення іноземних інвестицій у регіони з високим рівнем безробіття може сприяти створенню нових робочих місць. Ще одним важливим

аспектом є розвиток експортного потенціалу малих і середніх підприємств через інтеграцію в глобальні ланцюги поставок. Це може включати підтримку українських підприємців у виході на міжнародні ринки шляхом надання інформаційної підтримки, навчання та створення відповідної інфраструктури.

- 3) *Сценарій «Цифрові фінансові послуги»*. Такий сценарій передбачає розвиток цифрових фінансових сервісів, які забезпечать рівний доступ до фінансів для всіх груп суспільства. Важливим елементом є розвиток послуг мікрофінансування та мобільного банкінгу, завдяки яким малозабезпечені громадяни та малі підприємства отримають необхідні фінансові ресурси для розвитку. Наприклад, створення мікрокредитних платформ на основі блокчейну може забезпечити прозорість і довіру до фінансових операцій, що сприятиме підвищенню довіри до фінансових установ.
- 4) *Сценарій «Глобальна освіта та зайнятість»*. Він зосереджений на використанні глобальних освітніх ресурсів і ринків праці. Наприклад, розвиток онлайн-освіти з доступом до факультетів провідних світових університетів дозволить громадянам України отримати знання та навички, які відповідають вимогам світового ринку праці. Включає розробку програм перекваліфікації для людей, які втратили роботу через автоматизацію чи глобалізацію. Підтримка програм стажування за кордоном та створення умов для дистанційної роботи в міжнародних компаніях також сприятимуть інтеграції українських спеціалістів у світову економіку.

Ці сценарії показують, як цифровізація та глобалізація можуть бути використані для розвитку інклюзивної економіки в Україні, адаптації стратегії розвитку до нових викликів і можливостей.

Інвестиції в інфраструктуру, підтримка малих і середніх підприємств, розширення доступу до освіти та професійного навчання для всіх груп суспільства є ключовими аспектами, які сприятимуть розбудові інклюзивної економіки. Важливим елементом досягнення цієї мети є забезпечення рівного доступу до фінансових послуг, таких як мікрокредитування та страхування.

Інвестиції в інфраструктуру, підтримка малих і середніх підприємств (МСП), розширення доступу до освіти та фінансових послуг є ключовими елементами розвитку інклюзивної економіки в Україні, особливо в період післявоєнної відбудови.

Інфраструктурні проекти відіграють центральну роль у процесі відновлення країни. Наприклад, для відновлення телекомунікаційного сектора, який зазнав значної шкоди під час війни, необхідно приблизно 1,8 мільярда доларів. Ці інвестиції сприятимуть реконструкції об'єктів критичної інфраструктури, що забезпечить безперервне функціонування економіки.

Підтримка МСП також є важливим елементом економічного відновлення. Малі та середні підприємства, які складають 99,97% усіх підприємств в Україні та створюють приблизно 60% ВВП, зазнали значного тиску війни. Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) і Міжнародна фінансова корпорація (IFC) виділили значні ресурси для підтримки цього сектора. Наприклад, ЄБРР виділив понад 3,9 мільярда євро на нові проекти підтримки МСП, включно з такими фінансовими інструментами, як гарантії та мікrokредити. Завдяки цьому малий бізнес отримує доступ до фінансових ресурсів, необхідних для реконструкції та розвитку.

Крім того, розширення доступу до освіти та професійної підготовки має вирішальне значення для підготовки кадрів, здатних працювати в умовах сучасної економіки. Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) фінансує проект модернізації системи професійно-технічної освіти в Україні, виділяючи на це 8,5 млн євро. Це забезпечить освіту спеціалістів, здатних конкурувати на світовому ринку праці.

Надання доступу до фінансових послуг також є важливим елементом інклюзивної економіки. Близько 46% малих підприємств в Україні ніколи не користувалися зовнішнім фінансуванням, що підкреслює необхідність розширення доступу до таких послуг, як мікrokредитування та страхування. Завдяки цьому малі компанії отримають необхідні для розвитку ресурси та зменшать ризики, пов'язані з веденням бізнесу.

Ці заходи та програми створюють сприятливі умови для відродження української економіки та забезпечення її сталого розвитку в довгостроковій перспективі.

Тому прогнозування організаційно-економічного забезпечення інклюзивної економіки в Україні потребує комплексного підходу, що враховує економічні, соціальні та інституційні аспекти, а також міжнародний досвід і тенденції розвитку. Це створює основу для стабільного економічного зростання та соціальної рівності в країні.

ВИСНОВКИ

Таким чином, необхідність упровадження інклюзивної економіки в Україні обґрунтовується необхідністю забезпечення соціальної справедливості, економічного зростання та стабільності,

соціальної стабільності та єдності, використання міжнародного досвіду та подолання викликів сучасності. Інклюзивна економіка може стати ефективним інструментом забезпечення сталого розвитку України та підвищення якості життя її громадян.

Сучасний стан інклюзивної економіки в Україні характеризується високим рівнем бідності, нерівним розподілом доходів, недостатньою доступністю якісної освіти та охорони здоров'я, високим рівнем безробіття, труднощами розвитку підприємництва та низькою ефективністю інституційних і правових механізмів. Для подолання цих проблем необхідні системні та комплексні підходи, зокрема вдосконалення регуляторного середовища, боротьба з корупцією, інвестиції в людський капітал і розвиток інфраструктури, що сприятиме створенню умов для сталого розвитку інклюзивної економіки в Україні.

Незважаючи на відносно низький індекс Джині, що вказує на відносно низьку нерівність доходів, загальна економічна ситуація вимагає системних реформ для поліпшення інклюзивності економіки. Для підвищення ефективності та сталого розвитку інклюзивної економіки в Україні необхідно реалізувати комплекс заходів, що охоплюють різні аспекти соціально-економічного розвитку, які будуть запропоновані в подальших дослідженнях. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Інклюзивний розвиток національної економіки: глобальні тенденції, можливості України та роль аграрного сектору : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 26–27 листопада 2020 р.). Київ : Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2020. URL: <https://nubip.edu.ua/node/82680>
2. Skrylnik A. S., Skrylnyk O. O., Kulakova S. Yu., Byba V. V. Inclusive Economic Growth in Ukraine: The Social Aspect. *International Journal of Engineering & Technology*. 2018. Vol. 7. Iss. 4.8. P. 608–612. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PolNTU/5480/1/IJET-27315.pdf>
3. Дзямучич М. І. Механізм відтворення робочої сили в аспекті ринкових трансформацій. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2002. Вип. 125. С. 73–84.
4. Кириленко В. І., Чалюк Ю. О. Оцінка готовності країн до дистанційного навчання. *Приазовський економічний вісник*. 2022. Вип. 1. С. 24–33. DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2022-1-4>
5. Потьомкіна О. В., Дзямучич М. І., Шубала І. В. Стимулювання праці як чинник забезпечення ефективності використання персоналу. *Економічний форум*. 2019. № 1. С. 184–188.

6. Чалюк Ю. О. Соціальні послуги в умовах соціалізації глобальної економіки: теорія та практика : монографія. Київ : КНЕУ, 2022. 320 с.
7. Poverty headcount ratio at \$2.15 a day (2017 PPP) (% of population). *World Bank Group*. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.DDAY>
8. Gini index. *World Bank Group*. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI>
9. Statistics on unemployment and labour underutilization. *International Labour Organization*. URL: <https://ilostat.ilo.org/topics/unemployment-and-labour-underutilization/>
10. Current health expenditure (% of GDP). *World Bank Group*. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/SH.XPD.CHEX.GD.ZS>
11. Government expenditure on education, total (% of GDP). *World Bank Group*. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/SE.XPD.TOTL.GD.ZS>

REFERENCES

- “Current health expenditure (% of GDP)”. *World Bank Group*. <https://data.worldbank.org/indicator/SH.XPD.CHEX.GD.ZS>
- Chaliuk, Yu. O. *Sotsialni posluhy v umovakh sotsializatsii hlobalnoi ekonomiky: teoriia ta praktyka* [Social Services in the Conditions of Socialization of the Global Economy: Theory and Practice]. Kyiv: KNEU, 2022.
- Dziamulych, M. I. “Mekhanizm vidtvorennia robochoi syly v aspekti rynkovykh transformatsii” [The Mechanism of Labor Force Reproduction in the Aspect of Market Transformations]. *Ekonomika: problemy teorii ta praktyky*, no. 125 (2002): 73-84.
- “Gini index”. *World Bank Group*. <https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI>
- “Government expenditure on education, total (% of GDP)”. *World Bank Group*. <https://data.worldbank.org/indicator/SE.XPD.TOTL.GD.ZS>
- “Inklyuzyvnyi rozvytok natsionalnoi ekonomiky: hlobalni tendentsii, mozhlyvosti Ukrainy ta rol aharnoho sektoru” [Inclusive Development of the National Economy: Global Trends, Opportunities of Ukraine and the Role of the Agricultural Sector]. Kyiv : Natsionalnyi universytet bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy, 2020. <https://nubip.edu.ua/node/82680>
- Kyrylenko, V. I., and Chaliuk, Yu. O. “Otsinka hotovnosti krain do dystantsiinoho navchannia” [Assessment of Country Readiness for Distance Learning]. *Pryazovskyi ekonomichnyi visnyk*, no. 1 (2022): 24-33. DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2022-1-4>
- “Poverty headcount ratio at \$2.15 a day (2017 PPP) (% of population)”. *World Bank Group*. <https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.DDAY>
- Potomkina, O. V., Dziamulych, M. I., and Shubala, I. V. “Stymuliuвання прати як чинник забезпечення ефективності використання персоналу” [Labor Simplification as Factor to Provide Efficiency of Use of Personnel]. *Ekonomichnyi forum*, no. 1 (2019): 184-188.
- “Statistics on unemployment and labour underutilization”. *International Labour Organization*. <https://ilostat.ilo.org/topics/unemployment-and-labour-underutilization/>
- Skrylnik, A. S. et al. “Inclusive Economic Growth in Ukraine: The Social Aspect”. *International Journal of Engineering & Technology*, vol. 7, iss. 4.8. (2018): 608-612. <https://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/5480/1/IJET-27315.pdf>